

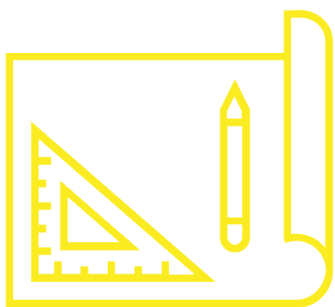
ΔΗΜΟΣ
ΑΘΗΝΑΙΩΝ

THIS IS
ATHENS!

2

ΜΙΚΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ,
ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ “ΚΤΙΡΙΟ”

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ

Στυλιανή Δαούτη, Αρχιτέκτων Μηχανικός
Γιώργος Μητρούλιας, Αρχιτέκτων Μηχανικός
Μιχάλης Ραυτόπουλος, Αρχιτέκτων Μηχανικός

Ο δήμος Αθηναίων, μέσω της Εταιρείας Ανάπτυξης και Τουριστικής Προβολής Αθηνών (ΕΑΤΑ), απευθύνει ανοιχτό κάλεσμα σε ιδιοκτήτες, διαχειριστές ή ενεργούς ενοίκους ακινήτων στο δήμο της Αθήνας. Αντικείμενο της πρόσκλησης του θεματικού άξονα «ΚΤΙΡΙΟ» είναι η υλοποίηση επιλεγμένων προτάσεων πράσινων παρεμβάσεων: λαχανόκηποι και αρωματικοί κήποι σε δώματα, μπουστάνια σε ακαλύπτους ή πρασιές, κατακόρυφοι κήποι σε ελεύθερες μεσοτοιχίες, περιφράξεις ή βιοκλιματικές όψεις με αναρριχητικά φυτά είναι μερικές από τις δυνατές προτάσεις που μπορούν να αιτηθούν χρηματοδότηση. Ζητούμενο είναι η ενεργοποίηση πολιτών και ιδιωτικών ακινήτων ώστε να καλλιεργηθεί μια συμβιωτική σχέση μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου χώρου. Οι πράσινες επεμβάσεις σε επιλεγμένα ιδιωτικά ακίνητα θα λειτουργήσουν ως εστίες πρασίνου για την ευρύτερη γειτονιά, που θα

2

**ΜΙΚΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ,
ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ**

εμπλουτίσουν όχι μόνο τη ζωή των ίδιων των κατοίκων αλλά και την εμπειρία της πόλης για τους περίοικους και περαστικούς.

Η πυκνή δόμηση, η γήρανση του κτιριακού αποθέματος και οι υψηλές απαιτήσεις σε ενέργεια είναι μερικά από τα σημερινά κυρίαρχα χαρακτηριστικά της αθηναϊκής πολυκατοικίας. Συγχρόνως σύμφωνα με πηγές της Διεύθυνσης Πρασίνου και Περιβάλλοντος του δήμου Αθηναίων συνολικά, ανά κάτοικο αντιστοιχούν περίπου 6,93 τ.μ. πρασίνου, έκταση σημαντικά χαμηλότερη από αυτή άλλων ευρωπαϊκών πόλεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO) θεωρεί πως η ελάχιστη αναλογία πρασίνου ανά κάτοικο στις πόλεις πρέπει να είναι τα 9 τ.μ. Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις θα αντιμετωπίσουν πιλοτικά τα παραπάνω προβλήματα σε περιοχές του κέντρου της πόλης, που χαρακτηρίζονται από έλλειψη πρασίνου και επιβαρύνονται με υψηλές θερμοκρασίες κατά τους θερινούς μήνες.

Σκοπός της πρόσκλησης συμμετοχής είναι η πιλοτική εφαρμογή μιας νέας διαδικασίας σχεδιασμού και υλοποίησης παρεμβάσεων στο αστικό τοπίο. Σήμερα, ο σχεδιασμός, η υλοποίηση και η συντήρηση είναι τρία διαφορετικά στάδια αστικών παρεμβάσεων που δεν εμπλέκουν καθόλου τους τελικούς χρήστες. Το αποτέλεσμα είναι ότι ο σχεδιασμός δεν ανταποκρίνεται στις ιδιαιτερότητες κάθε γειτονιάς και η συντήρηση είναι ανύπαρκτη με αποτέλεσμα τη συνολική απαξίωση του αστικού περιβάλλοντος. Βασική προϋπόθεση της επιτυχίας του εγχειρήματος είναι η συμμετοχή και συνεργασία μεταξύ των κατοίκων κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού, της υλοποίησης και της συντήρησης της παρέμβασης. Η ενεργοποίηση των κατοίκων θα συμβάλλει στη βιωσιμότητά των παρεμβάσεων αλλά και στη δημιουργία και εμβάθυνση των κοινωνικών σχέσεων.

Σε αντίθεση με την “Χάρτα των Αθηνών” του μοντερνισμού που θεωρούσε το σχεδιασμό ως μια από πάνω προς τα κάτω διαδικασία που αντικαθιστά την υπάρχουσα πόλη, προτείνεται ένας κατάλογος σημειακών, πράσινων επεμβάσεων που εμπλέκει τους ίδιους τους χρήστες σε μια συμμετοχική διαδικασία και αναδεικνύει το υπάρχον απόθεμα κτιρίων: κενά οικόπεδα, αστικές μονοκατοικίες, κτίρια γραφείων και πολυκατοικίες. Ειδικά η πολυκατοικία αποτελεί τη χαρακτηριστικότερη τυπολογία της Αθήνας, που ουσιαστικά καθορίζει την συνολική ταυτότητα της πόλης. Μεταμορφώνοντας την πολυκατοικία μέσα από πράσινες παρεμβάσεις μπορεί κανείς να μεταμορφώσει την Αθήνα.

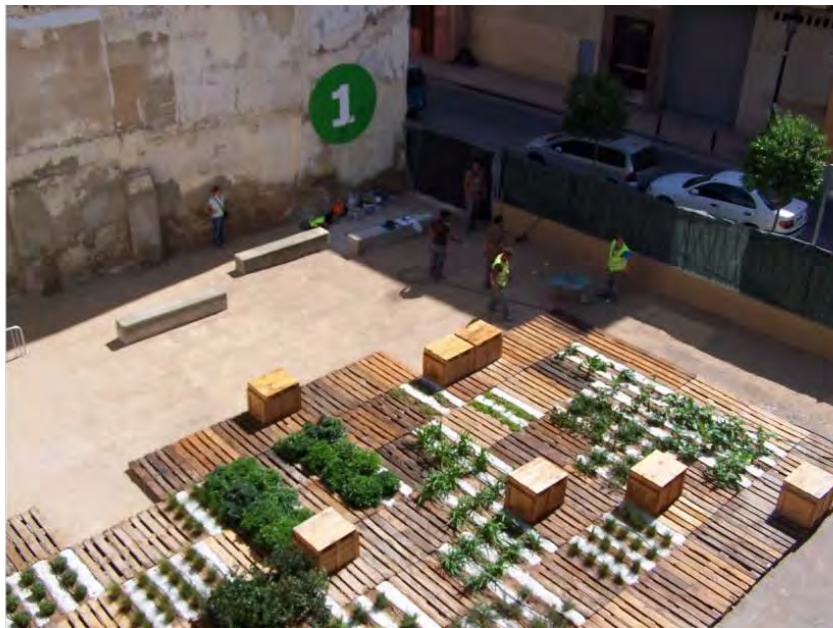

ΜΙΚΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ, ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Τέσσερις Θεματικές Κατευθύνσεις/ Κατάλογος Δράσεων:

- Κοινωνική κατεύθυνση. Οι παρεμβάσεις εστιάζουν στη σχέση μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου ή κοινόχρηστου χώρου. Ελαφριές φυτεύσεις στις όψεις και στα μπαλκόνια των κτιρίων μπορούν π.χ. να προσφέρουν στους κατοίκους μεγαλύτερη ιδιωτικότητα ή αντίθετα πράσινα σημεία στους κοινόχρηστους χώρους του κτιρίου να σηματοδοτούν χώρους κοινωνικοποίησης. Επίσης η κατακόρυφη φύτευση σε όψη πέρα από φίλτρο για τους εσωτερικούς χώρους μεταμορφώνει την ίδια την όψη και κατά προέκταση το δημόσιο δρόμο.

- Βιοκλιματική κατεύθυνση. Βελτιώνεται με παθητικό τρόπο το μικροκλίμα του κτηρίου αλλά και των γειτονικών κτιρίων και εξασφαλίζονται καλύτερες συνθήκες θερμικής άνεσης. Ο άξονας αυτός συνδέεται στενά με το σχέδιο για την Ανθεκτική Αθήνα και ιδιαίτερα με τον πυλώνα “Πράσινη Πόλη”, που υπογραμμίζει την ανάγκη εγγύτητας του ανθρώπου με τη φύση καθώς και την ανάγκη αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και περιβαλλοντικών προκλήσεων. Συμβαδίζει με το πλάνο δράσεων του συγκεκριμένου πυλώνα που προβλέπει τη χρήση βιώσιμων υλικών και βιοκλιματικού σχεδιασμού (συστήματα σκίασης και φυσικού δροσισμού, χρήση ψυχρών υλικών, αύξηση του πρασίνου, μείωση της κατανάλωσης ενέργειας) με στόχο θετικές επιπτώσεις στις προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, να βελτιώσει την ενεργειακή συμπεριφορά των κτιρίων και να συμβάλλει γενικότερα στην προστασία του πληθυσμού της πόλης.

Estonoesunsolar, Zaragoza, Αρχιτέκτων Patrizia Di Monte - Gravalos Di Monte, 2009

ΜΙΚΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ, ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

- Προγραμματική κατεύθυνση. Οι παρεμβάσεις προσφέρουν νέους τύπους δραστηριοτήτων μέσα στην τυπολογία της πολυκατοικίας. Πράσινοι και σκιασμένοι χώροι στα δώματα ή στους ακάλυπτους χώρους δημιουργούν νέους τρόπους κατοίκησης και κοινωνικοποίησης. Τέτοιοι χώροι μπορεί να είναι μια υπαίθρια κοινόχρηστη κουζίνα ή ένας λαχανόκηπος που, πέρα από δημιουργική απασχόληση για τους ενοίκους, παράγει και προϊόντα προς κατανάλωση. Και αυτός ο άξονας συνδέεται με το σχέδιο για την Ανθεκτική Αθήνα και συγκεκριμένα με το Σχέδιο Βιώσιμης Πολιτικής για τα Τρόφιμα του πυλώνα "Πράσινη Πόλη", μέσα από την ανάπτυξη προγραμμάτων αστικών καλλιιεργειών και την ένταξη παραγωγής τροφίμων στη μικροκλίμακα του νοικοκυριού. Επίσης συσχετισμός μπορεί να γίνει και με το Σχέδιο Δράσης για τη Διαχείριση Αποβλήτων του ίδιου πυλώνα όπου στο πλαίσιο των παρεμβάσεων μπορούν να ενταχθούν μέθοδοι διαχείρισης οικιακών αποβλήτων όπως η κομποστοποίηση.

- Αισθητική κατεύθυνση. Οι προτάσεις θα έχουν ως στόχο και την αισθητική αναβάθμιση των κτιρίων τόσο για τους ίδιους τους κατοίκους όσο και για την ευρύτερη γειτονιά και μπορούν να συνδυαστούν με παρεμβάσεις χρωματισμού και φωτισμού. Σημαντικό ρόλο παίζει η τοποθεσία του κτηρίου και ο συσχετισμός του με άλλα στοιχεία του αστικού ιστού (πεδίο ορατότητας, γειτνίαση με άλλα κτίρια ενδιαφέροντος, χαρακτήρα ευρύτερης γειτονιάς).

Κρεμαστοί Κήποι, Παρίσι, Αρχιτέκτων Cathy Vivies, Αρχιτέκτων Τοπίου Jardins de Babylone, 2015

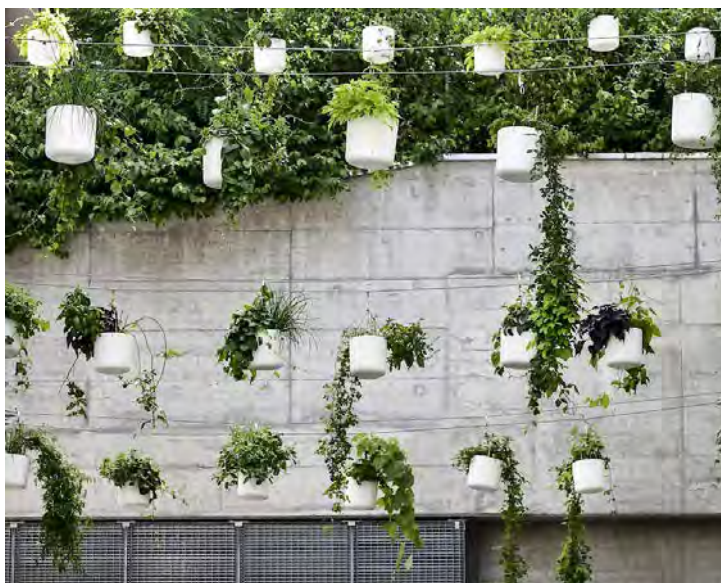

2

ΜΙΚΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ, ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Ζητούμενο είναι οι προτεινόμενες παρεμβάσεις να συνδυάζουν παραπάνω από δύο θεματικούς άξονες ώστε η επίδρασή τους στη ζωή των χρηστών, στη συμπεριφορά του κτιρίου και στην εικόνα της πόλης να έχει πολλαπλασιαστικό χαρακτήρα. Ενδεικτικές εφαρμογές μπορεί να είναι οι ακόλουθες:

- Ανάπτυξη αστικών καλλιεργειών, λαχανόκηπων και αρωματικών κήπων σε δώματα και πρασιές. Ενταξη παραγωγής τροφίμων στη μικροκλίμακα του νοικοκυριού και συνδυασμός με νέες μεθόδους διαχείρισης οικιακών αποβλήτων όπως η κομποστοποίηση.
- Πράσινες παρεμβάσεις όπως πέργκολες με αναρριχητικά φυτά, οριζόντιες κρεμαστές φυτεύσεις με στόχο τη δημιουργία σκιασμένων χώρων ξεκούρασης και κοινωνικοποίησης στους κοινόχρηστους χώρους των κτιρίων (ακάλυπτοι, πιλοτές, πρασιές).

2

ΜΙΚΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ,
ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Pablo Gabbay et Pierre Ménétreay, Lausanne, 2014

Βιοκλιματικές πράσινες όψεις στις ελεύθερες μεσοτοιχίες με στόχο τη βελτίωση του μικροκλίματος των κτιρίων με παθητικό τρόπο.

Vauban, Freiburg, Διάφοροι Αρχιτέκτονες, 2001

2

ΜΙΚΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ,
ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

- Ελαφριές φυτεύσεις στις όψεις και στα μπαλκόνια των κτιρίων που μπορούν να προσφέρουν στους κατοίκους μεγαλύτερη ιδιωτικότητα.

Κατοικία στο Ανόι, Βιετνάμ, Dan Studio, 2017

- Ανάπτυξη μικρών κήπων (rocket gardens) σε αναξιοποίητα οικόπεδα, ιδιωτικούς χώρους στάθμευσης, ακάλυπτους χώρους κτηρίων.

2

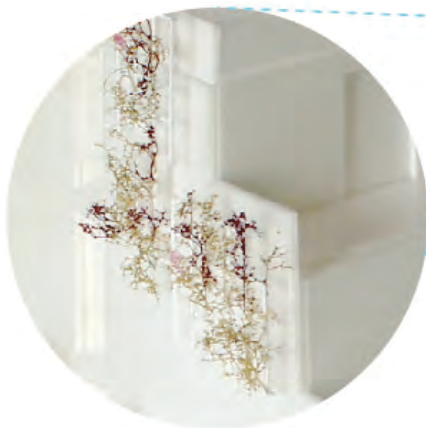
**ΜΙΚΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ,
ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΜΕΣΟΤΟΙΧΙΕΣ

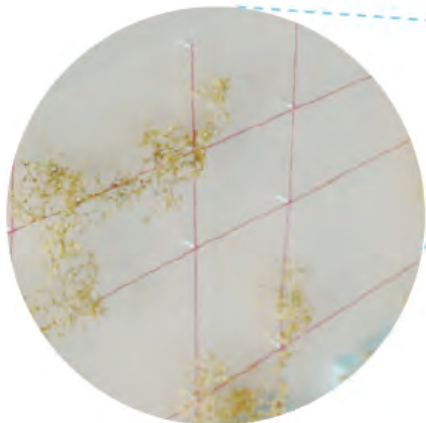
Φυτεύσεις με εξάπλωση σε
σκελετό γύρω από φωταγωγό

Φυτεύσεις σε σκελετό με
εξάπλωση από τη βάση της
μεσοτοιχίας και κοντά σε δώματα

Φυτεύσεις αναρριχητικών φυτών
σε καλώδια

2

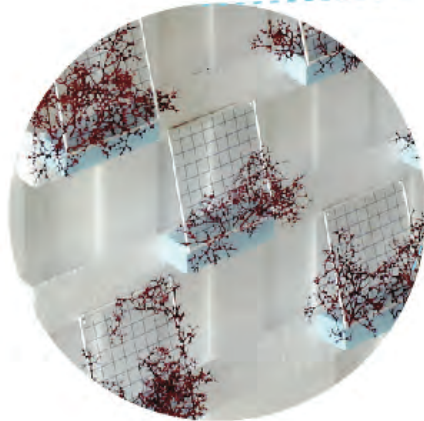
ΜΙΚΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ,
ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΟΥΦΕΙΣ

Αναρριχητικά φυτά σε καλώδια
από μπαλκόνι σε μπαλκόνι με
ένθετες ζαρντιέρες

Κρεμαστές ζαρντιέρες από
κουπαστή μπαλκονιού με πλέγμα σε
πλαίσιο

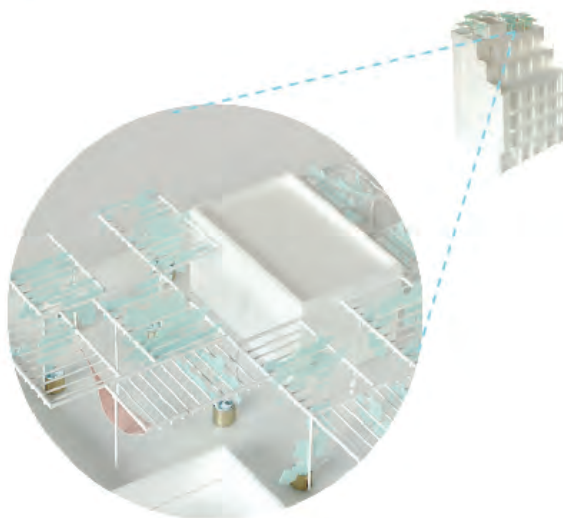

2

ΜΙΚΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ, ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΔΩΜΑΤΑ

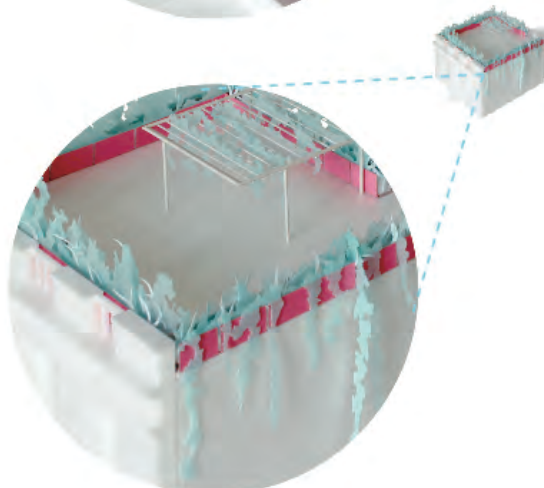
Φυτεύσεις σε ελαφριές
πέργκολες για σκίαση

Μικροί οικιακοί λαχανόκηποι με
κομποστοποίηση

Περιμετρικές ζαρντινιέρες με
κρεμαστές φυτεύσεις

2

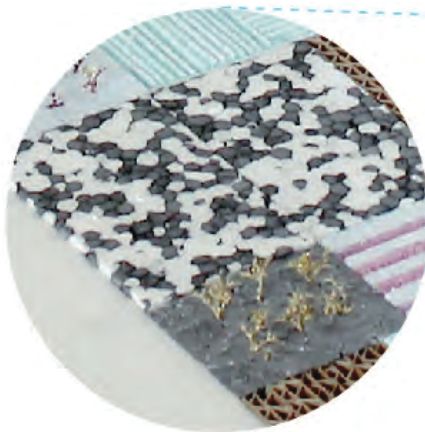
**ΜΙΚΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ,
ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΕΝΑ ΟΙΚΟΠΕΔΑ

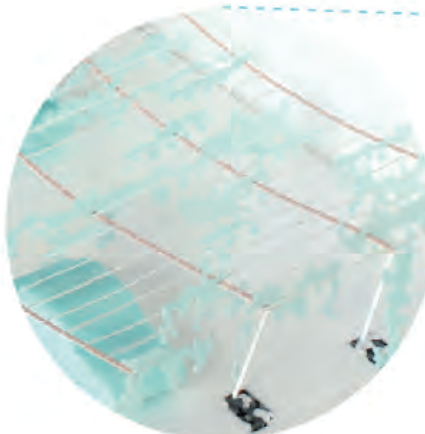
Παρτέρια με ψηλά δέντρα και
ένταξη καθιστικού

Λαχανόκηποι γειτονιάς

Κρεμαστές φυτεύσεις πάνω από
χώρους στάθμευσης για σκίαση

2

ΜΙΚΡΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ, ΜΕΓΑΛΟΣ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Στόχοι του προγράμματος

- Η ενεργοποίηση της συνεργασίας και της συμμετοχής ανάμεσα στους κατοίκους μιας πολυκατοικίας ή γειτονικών κτιρίων.
- Η υποστήριξη της υλοποίησης σχεδίων που προκύπτουν από τις επιθυμίες και τη συμβολή των πολιτών.
- Συμβολή στην ατζέντα της στρατηγικής για την “Ανθεκτική Πόλη” και ιδιαίτερα στον πυλώνα «Πράσινη Πόλη».
- Η δικτύωση των ενδιαφερόμενων κατοίκων με φορείς και επαγγελματίες που κατέχουν υψηλή τεχνογνωσία (μηχανικούς, αρχιτέκτονες τοπίου, γεωπόνους).
- Η πιλοτική εφαρμογή ενός νέου τρόπου διοίκησης όπου ο σχεδιασμός ‘από τα πάνω’ του Δήμου συναντά τις πρακτικές ‘από τα κάτω’ των ενεργών πολιτών και ομάδων.
- Η μείωση της γραφειοκρατίας για τέτοιου είδους παρεμβάσεις σε ιδιωτικά κτίρια.
- Η αναβάθμιση της βιοκλιματικής συμπεριφοράς των κτιρίων και η δημιουργία καλύτερου μικροκλίματος
- Ο εμπλουτισμός του αστικού ιστού με νέες τυπολογίες πρασίνου και ενδυνάμωση της ταυτότητας της πόλης.
- Η, σε βάθος χρόνου, βιωσιμότητα του σχεδιασμού και ενδυνάμωση των κοινωνικών σχέσεων μεταξύ των κατοίκων, που θα βασίζεται στη συντήρηση και παρακολούθηση των παρεμβάσεων από τους ίδιους τους χρήστες.
- Η μεγιστοποίηση της δυναμικής της αθηναϊκής γειτονιάς, μέσα από μικρές αλλά στοχευμένες παρεμβάσεις.
- Η ανάδειξη της συμβιωτικής σχέσης μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου, μέσα από παρεμβάσεις σε ιδιωτικά κτίρια που θα μεταμορφώσουν τη γειτονιά.

Άμεσα Επωφελούμενοι:

- Ιδιοκτήτες Ακινήτων (Διαμερισμάτων, Πολυκατοικιών, Μονοκατοικιών)
- Ενεργοί Ένοικοι (Διαμερισμάτων)
- Διαχειριστές (Πολυκατοικίες)
- Νομικά Πρόσωπα (Κτίρια Γραφείων, Υπαίθριοι Χώροι Στάθμευσης)

Σε συνδυασμό με το Σχέδιο Δράσης για την Κλιματική Αλλαγή του Δήμου Αθηναίων στο πρόγραμμα μπορούν να ενταχθούν και δημόσια κτίρια με στόχο να δημιουργηθούν κατακόρυφες φυτεύσεις, αστικές καλλιέργειες, πράσινες στέγες, πάρκα τσέπης.

- Σύλλογοι Γονέων (Σχολεία)
- Δημόσιοι Φορείς (Δημόσια Κτίρια)